

Οικονομικές Εξελίξεις και Προοπτικές.
Μακροοικονομική Πολιτική για το 1997

σελ. 7
σελ. 10.
Ευρωπαϊκή
Παγκόσμια

Α. Γενικές Εξελίξεις

Το 1996 σημειώθηκαν ευνοϊκές εξελίξεις στην ελληνική οικονομία, ενώ για πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση δεν ανεστράφη η θετική οικονομική πορεία με τη διεξαγωγή βουλευτικών εκλογών. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) εκτιμάται ότι θα αυξηθεί με ρυθμό 2,6% το 1996, που είναι σημαντικά υψηλότερος από το μέσο όρο της αύξησης του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις αυξάνονται με ρυθμό 8,3% και 15% αντίστοιχα, ενώ ο μέσος πραγματικός μισθός εκτιμάται ότι αυξήθηκε με 2,5% περίπου. Παράλληλα, το έλλειμμα του κρατικού τομέα εκτιμάται ότι μειώθηκε κατά 1,5% του ΑΕΠ (από 9,1% του ΑΕΠ το 1995 σε 7,6% το 1996) και ο πληθωρισμός σε μέσα επίπεδα επίσης κατά μια εκατοστιαία μονάδα περίπου (από 9,3% το 1995 σε 8,5% το 1996). Η απόκλιση του πληθωρισμού από τον αρχικό στόχο οφείλεται κυρίως τόσο στην μεγαλύτερη, σε σχέση με τις προβλέψεις, αύξηση των μισθών, όσο και σε έκτακτους παράγοντες, όπως η αύξηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου.

Ο υψηλός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ σε σχέση με αυτόν των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων μας ήταν ο κύριος λόγος της διεύρυνσης του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε περίπου 3% του ΑΕΠ. Το έλλειμμα όμως αυτό

υπερκαλύπτεται από την εισροή μη δανειακών κεφαλαίων και δεν προκαλεί προβλήματα.

Οι οικονομικές προοπτικές για το 1997 είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,3%, ωθούμενο κυρίως από τις ιδιωτικές και τις δημόσιες επενδύσεις, που εκτιμάται ότι θα σημειώσουν περαιτέρω επιτάχυνση σε σχέση με το 1996. Ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί κατά δύο περίπου εκατοστιαίες μονάδες σε μέσα επίπεδα και να φτάσει το 6,5%. Στο τέλος του 1997, ο πληθωρισμός εκτιμάται σε 4,5%. Οι κύριες αιτίες αυτής της αναμενόμενης αποκλιμάκωσης είναι αφενός η προσδοκώμενη μείωση του ρυθμού αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, και αφετέρου η θετική επίπτωση, σε σχέση με το 1996, του παγώματος των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Τέλος, οι εξελίξεις στη διεθνή αγορά πετρελαίου αλλά και οι προσδοκίες για τις τιμές των τροφίμων το 1997 φαίνεται ότι είναι σημαντικά βελτιωμένες σε σχέση με τις επικρατούσες συνθήκες το 1996. Η συναλλαγματική πολιτική της σταθερής, εντός στενών περιθωρίων διακύμανσης, δραχμής και η περιοριστική νομισματική πολιτική που θα συνεχιστούν και το 1997 θα συμβάλουν αποφασιστικά στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Β. Δημοσιονομική Πολιτική για το 1997

Καθοριστικός παράγων των οικονομικών εξελίξεων κατά τα επόμενα έτη είναι ο προϋπολογισμός του 1997, με τον οποίο επιταχύνεται σημαντικά η δημοσιονομική εξυγίανση. Η

επιτάχυνση αυτή κρίνεται αναγκαία για πολλούς λόγους. Πρώτον, είναι προϋπόθεση για τη συμμετοχή της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), το αργότερο μέχρι το έτος 2000 ή το έτος 2001, που εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί η ένταξη και των 15 κρατών-μελών που σήμερα απαρτίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενδεχόμενη καθυστέρηση ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ πέραν των χρονικών αυτών ορίων, ενέχει τον κίνδυνο ουσιαστικής περιθωριοποίησης της Ελλάδας.

Δεύτερον, η μείωση του ελλείμματος του Τακτικού Προϋπολογισμού είναι αναγκαία προϋπόθεση για την εξοικονόμηση πόρων, προκειμένου να υλοποιηθούν σημαντικά επενδυτικά προγράμματα και να απορροφηθούν τα κονδύλια των διαρθρωτικών ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ενισχυθεί η αμυντική θωράκιση της χώρας, καθώς και να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα για την Παιδεία, την Υγεία και την Κοινωνική Πρόνοια.

Τρίτον, η μείωση του ελλείμματος του Κρατικού Τομέα θα συμβάλει στη βελτίωση του μείγματος μεταξύ της δημοσιονομικής, νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, με ευεργετικά αποτελέσματα στον πληθωρισμό, τα επιτόκια, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών καθώς και στο κλίμα εμπιστοσύνης στην οικονομία.

Το έλλειμμα του Κρατικού Τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 4,2% το 1997 από 7,6% το 1996, σύμφωνα με το στόχο του Αναθεωρημένου Προγράμματος Σύγκλισης. Αντίστοιχα, το έλλειμμα του Κρατικού

Προϋπολογισμού αναμένεται να μειωθεί στο 6,2% του ΑΕΠ από 9,4% του ΑΕΠ το 1996.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,1% έναντι αύξησης 15,1% το 1996. Η αύξηση του ονομαστικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος για το 1997 προβλέπεται σε 10,4%.

Με το νέο μισθολόγιο, που θα ισχύσει από 1.1.1997, παρέχονται συγκρατημένες αυξήσεις πάνω από τον προσδοκώμενο πληθωρισμό (8% - 9%), αίρονται πολλές στρεβλώσεις και ανισότητες που είχαν κυριαρχήσει στο παρελθόν, εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό η ίση μεταχείριση όσων έχουν τα ίδια προσόντα, προωθείται η διαφάνεια με την μεταφορά των επιδομάτων στον προϋπολογισμό, ενώ δημιουργούνται κίνητρα προσέλκυσης εξειδικευμένων στελεχών στο Δημόσιο.

Οι λοιπές (εκτός μισθών) πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού θα αυξηθούν με εξαιρετικά χαμηλούς ρυθμούς. Παράλληλα με το ουσιαστικό "πάγωμα" διαφόρων επιχορηγήσεων, το υπό ψήφιση νομοσχέδιο για τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών θεσπίζει κανόνες αποτελεσματικής δημοσιονομικής λειτουργίας σε μεσοπρόθεσμη βάση. Παράλληλα, δημιουργεί κίνητρα αλλά και υποχρεώσεις σε όλους τους επιχορηγούμενους φορείς που οδηγούν στη μείωση του κόστους λειτουργίας τους, στην αξιοποίηση της περιουσίας τους, στη δραστική μείωση της επιβάρυνσης του Κρατικού Προϋπολογισμού, αλλά και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Υψηλότερα από το μέσο όρο αύξησης των δαπανών, αυξάνονται τα κονδύλια για την Παιδεία, την Υγεία και την Εθνική Άμυνα, όπου προβλέπεται νέα δαπάνη για το εξοπλιστικό πρόγραμμα των Ενόπλων Δυνάμεων.

Το σύγχρονο και αποτελεσματικό κοινωνικό κράτος αποτελεί μία από τις βασικές επιδιώξεις του Προϋπολογισμού του 1997. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε πρωτοβουλίες στήριξης των πόσων αδύναμων στρωμάτων με πολιτικές που βασίζονται στην διαπίστωση των πραγματικών αναγκών και όχι στην εξανέμιση των πόρων με αμελητέες παροχές προς πάσα κατεύθυνση.

Η διασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των συντάξεων όλων των Ταμείων, η μετεξέλιξη του ΟΓΑ σε Ταμείο Κύριας Ασφάλισης, η συνέχιση του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης και η επέκταση των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας στους αγρότες αποτελούν ορισμένα μόνο από τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που χρηματοδοτεί ο Προϋπολογισμός.

Για την εξασφάλιση των πρόσθετων πόρων, απαιτούνται θεσμικές παρεμβάσεις για τον εξορθολογισμό ορισμένων δαπανών, ιδιαίτερα στο χώρο των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα θεσμικών παρεμβάσεων στους χώρους αυτούς είναι τα ακόλουθα :

- Η σύσταση ενός σύγχρονου φορέα διαχείρισης των δαπανών υγείας των δημοσίων υπαλλήλων και των συνταξιούχων, που θα αντικαταστήσει το σημερινό σύστημα σπατάλης,

εκμετάλλευσης και, τελικά, χαμηλού επιπέδου των υπηρεσιών υγείας. Μέχρι σήμερα οι κατά κεφαλή δαπάνες υγείας και περίθαλψης αυξάνονται κατακόρυφα, αλλά μειώνεται η επάρκεια και η αποτελεσματικότητα. Με τον νέο φορέα περιορίζεται η σπατάλη, και με την εξοικονόμηση αυτή χρηματοδοτούνται νέες σύγχρονες μορφές περίθαλψης και ιατρικής φροντίδας.

- Το σύστημα ενίσχυσης των χαμηλοσυνταξιούχων, με το οποίο παρέχεται σοβαρή ενίσχυση σε όσους έχουν την μεγαλύτερη ανάγκη, αντί της ισοπεδωτικής πολιτικής που χορηγεί ασήμαντες αυξήσεις αδιακρίτως των πραγματικών αναγκών και δυνατοτήτων.
- Η νέα δημογραφική πολιτική, σύμφωνα με την οποία αυξάνεται το ύψος και η διάρκεια των πολυτεκνικών επιδομάτων για το 3ο και 4ο παιδί, παράλληλα με τη χορήγηση της σύνταξης της πολύτεκνης μητέρας σε όσες έχουν πραγματική οικονομική ανάγκη.

Οι δαπάνες για τόκους του Τακτικού Προϋπολογισμού ανέρχονται στο ποσό των 3.460 δισ. δρχ. περίπου για το 1997, που ισοδυναμεί με 10,6% του ΑΕΠ. Το 1996 το αντίστοιχο ποσοστό είναι 11,7%. Η μείωση των δαπανών για τόκους ως ποσοστό του ΑΕΠ οφείλεται στην αναμενόμενη μείωση του μέσου κόστους δανεισμού του δημοσίου που ακολουθεί τη μείωση του πληθωρισμού, στην ελαφρά μείωση του χρέους του κρατικού τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ αλλά και σε καινοτομίες στη διαχείριση του δημοσίου χρέους. Οι καινοτομίες αυτές αφορούν

την έκδοση τίτλων με σταθερό επιτόκιο, την επέκταση των δημοπρασιών, και την ανάπτυξη της δευτερογενούς αγοράς.

Οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων αυξάνονται κατά 30% περίπου. Ιδιαίτερη αύξηση παρουσιάζουν τα κονδύλια για την ανάπτυξη των υποδομών για την εκπαίδευση, για την υγεία και για την προστασία του περιβάλλοντος. Βασική επιδίωξη αποτελεί η ενίσχυση της απασχόλησης που προέρχεται μέσα από νέες επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές, οι οποίες προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ του 1997. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας το 1997 θα οδηγήσει σε αύξηση της απασχόλησης κατά 1,3%.

Τα κονδύλια του ΠΔΕ βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με τις προτεραιότητες των διαρθρωτικών ταμείων και είναι αρκετά για να υλοποιήσουν τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί.

Παράλληλα, αξιοποιώντας το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων, πολλές από τις επιχορηγήσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων προς τις επιχειρήσεις αυτές παίρνουν τη μορφή συμμετοχής του δημοσίου στις αυξήσεις του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού αναμένεται να αυξηθούν κατά 15,2% περίπου. Με προσδοκόμενη αύξηση του Ακάθαρτου Εγχώριου Προϊόντος κατά 10,4%, η αναμενόμενη εισοδηματική

ελαστικότητα των φορολογικών εσόδων είναι 1,45, που υπερβαίνει σημαντικά τις αντίστοιχες ελαστικότητες των προηγούμενων ετών. Η επίτευξη αυτού του ρυθμού αύξησης των εσόδων πέραν της τάσης (αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ) στηρίζεται κυρίως :

- στην κατάργηση ενός μεγάλου αριθμού φοροαπαλλαγών, με νομοσχέδιο που κατατίθεται σύντομα στη Βουλή
- στην αύξηση των τεκμηρίων διαβίωσης
- στη φορολόγηση των νέων εκδόσεων τίτλων του Δημοσίου και άλλων χρηματοοικονομικών προϊόντων
- στη φορολόγηση της μεγάλης ακίνητης περιουσίας
- στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής με συγκεκριμένες θεσμικές παρεμβάσεις (αναμόρφωση τελωνειακού κώδικα, ελεγκτικά κέντρα, κλπ)
- στην αύξηση της συμμετοχής του Δημοσίου στα έσοδα του ΟΠΑΠ, του ΛΟΤΤΟ-ΠΡΟΤΟ, καθώς και στα κέρδη ορισμένων ειδικών πιστωτικών ιδρυμάτων, δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών
- στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας.

Συμπερασματικά, ο προϋπολογισμός του 1997 στηρίζεται σε μία ισόρροπη εξέλιξη των εσόδων και των δαπανών. Τα έσοδα

αυξάνονται κατά 4,8 εκατοστιαίες μονάδες περισσότερο από την αύξηση του ονομαστικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), και οι δαπάνες κατά 4,3 εκατοστιαίες μονάδες λιγότερο από την αύξηση του ΑΕΠ. Επιπλέον η προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος βελτιώνεται με την αύξηση των τεκμηρίων διαβίωσης, τη φορολόγηση της μεγάλης ακίνητης περιουσίας και την περικοπή των φοροαπαλλαγών, η οποία ουσιαστικά δεν θίγει εισοδήματα κάτω του μέσου όρου.

Γ. Εισοδηματική Πολιτική για το 1997

Η εισοδηματική πολιτική εξασφαλίζει και το 1997 το πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων όπως άλλωστε και τα τρία προηγούμενα χρόνια, όπου η μέση πραγματική αμοιβή αυξήθηκε με ρυθμούς ανάλογους της αύξησης του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές. Παράλληλα όμως, είναι συνεπής με την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Υπενθυμίζεται ότι ο προβλεπόμενος πληθωρισμός στο τέλος του 1997 εκτιμάται σε 4,5%, ενώ σε μέσα επίπεδα η αντίστοιχη πρόβλεψη είναι 6,5% περίπου.

Για το 1997 στο Δημόσιο Τομέα προβλέπονται τα εξής :

1. Από 1.1.1997 τίθεται σε εφαρμογή για τους υπηρετούντες υπαλλήλους του Δημοσίου, το νέο μισθολόγιο. Οι αυξήσεις οι οποίες προκύπτουν εκτιμώνται σε 8 - 9% σε ετήσια βάση, υπερκαλύπτοντας έτσι το διορθωτικό ποσό του '96 και την προβλεπόμενη αύξηση του πληθωρισμού για το 1997.
2. Για τους υπηρετούντες στις Δημόσιες Επιχειρήσεις ισχύει το σύστημα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων. Σύμφωνα με τις

διατάξεις του Ν. 2414/96 για τον εκσυγχρονισμό των Δ.Ε., η Κυβέρνηση θέτει ως στόχο για αύξηση των συνολικών δαπανών για μισθούς και εργοδοτικές εισφορές, για το 1997, το 7%.

3. Οι συνταξιούχοι του Δημοσίου και των ακολουθούντων Ταμείων Κύριας και Επικουρικής Ασφάλισης, θα λάβουν :

- Από 1.1.1997 διορθωτικό ποσό, το ακριβές ύψος του οποίου θα καθοριστεί μετά την ανακοίνωση για τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του Δεκεμβρίου 1996 και για τη σύνταξη μέχρι των 280.000 δρχ.

- Πέραν του διορθωτικού, οι συντάξεις μέχρι του ποσού των 280.000 δρχ. θα αυξηθούν κατά 2% από 1.1.1997 και 2% από 1.7.1977. Το τμήμα της σύνταξης άνω των 280.000 δρχ. δεν λαμβάνει καμμία αύξηση.

- Οι χαμηλοσυνταξιούχοι, με μηνιαία σύνταξη μικρότερη των 120.000 δρχ., θα λάβουν πέραν των ανωτέρω αυξήσεων και το επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης όπως αυτό εφαρμόσθηκε το 1996 τιμαριθμικά αναπροσαρμοσμένο, και το οποίο θα χρηματοδοτηθεί κατά το μεγαλύτερο τμήμα του από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Στον υπό κατάρτιση προϋπολογισμό έχει προβλεφθεί δαπάνη ύψους 40 δισ. δρχ. για την καταβολή του ΕΚΑΣ.

4. Αυξάνονται από 1.1.1997 τα επιδόματα που καταβάλλονται σε άτομα με ειδικές ανάγκες μέχρι και 20%.

Δ. Συναλλαγματική – Νομισματική Πολιτική για το 1997

Η συναλλαγματική πολιτική της σταθερής, εντός ορισμένων μικρών περιθωρίων διακύμανσης, δραχμής θα συνεχιστεί και το 1997. Παράλληλα, η νομισματική πολιτική θα συνεχίσει να έχει περιοριστικό χαρακτήρα, αποβλέποντας στην περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Στις αρχές του 1997 η Τράπεζα της Ελλάδος θα εξειδικεύσει τις βασικές αυτές αρχές.

Η Κυβέρνηση θα προχωρήσει στη θεσμοθέτηση της ανεξαρτησίας της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με νομοσχέδιο που θα καταθέσει στη Βουλή εντός του 1997. Ο σκοπός αυτής της πολιτικής είναι η ενδυνάμωση του αντιπληθωριστικού χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής.

Πίνακας

	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός 1994-96	Εκτιμ. 1996	Στόχος 1997
ΑΕΠ (σταθερές τιμές)	2.0	2.6	3.3
Ιδιωτικές Επενδύσεις (σταθερές τιμές)	4.7	8.3	8.5
Δημόσιες Επενδύσεις (σταθερές τιμές)	7.3	14.9	18.0
Πληθωρισμός (μέσο επίπεδο)	9.5	8.5	6.5
Έλλειμμα Κρατικού Τομέα (% του ΑΕΠ)	9.5	7.6	4.2
Πρωτογενές Πλεόνασμα (% του ΑΕΠ)	3.4	4.1	6.4

